

Навчальна програма «Українська мова», 6-ті клас

Навчальна програма «Українська мова. 6-ті класи» розроблена на основі Модельної навчальної програми «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). Укладач: **Мусянович Т. В.**, учитель української мови та літератури Комунального закладу "Навчально-виховне об'єднання №25 "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, природничо-математичний ліцей, центр позашкільного виховання "Ліра" Кіровоградської міської ради, Кіровоградської області", тренер «Нова українська школа: адаптаційний цикл базової середньої освіти»

Пояснювальна записка

Навчальна програма «Українська мова. 6-ті класи» розроблена на основі Модельної навчальної програми «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795), та Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898

Навчальна програма базується на цінностях Нової української школи й зорієнтована на ідеал її випускників: освічених українців, всебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних до інновацій.

У шкільній освіті курс «Української мови» займає особливе місце, оскільки є невід'ємною складовою формування гуманістичного світогляду сучасної особистості, потужним носієм ідентичності нації, її генетичного коду, тому в контексті національного самоусвідомлення й самоствердження його роль незаперечна.

Курс «Українська мова» – важлива складова мовно-літературної освітньої галузі. Його основною метою є формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості.

Досягнення мети передбачає розв'язання **таких завдань**:

- навчити вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами української мови;
- виховати свідоме прагнення до вивчення української мови;

- сформувати духовний світ учнів, цілісні світоглядні уявлення, загальнолюдські ціннісні орієнтири;
- розвинути мислення, пам'ять, творчі здібності, естетичні почуття, самоповагу та впевненість у собі;
- формувати вміння безпечного і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів.

Знання набуті на уроках української мови мають стати інструментом у розв'язанні життєвих проблем, засобом особистісного розвитку, соціалізації учнів, успішного професійного становлення та облаштування свого життя.

Структура навчальної програми, її змістове наповнення передбачають урахування вікових особливостей учнів, психології сприйняття дитиною мовного матеріалу, а також специфіку сучасного інформаційно-комунікативного простору та загальносвітових процесів глобалізації.

При укладанні програми було враховано одну з найактуальніших проблем - наступність, адже успіхи шкільного навчання суттєво залежать від якості знань та умінь, сформованих у початковій школі, від вміння вчителя правильно вибудувати адаптивний період школяра. З огляду на це педагог, працюючи за програмою «Українська мова. 6-ті класи», спирається на набуті в початковій школі загальні практичні вміння учнів, а саме:

- будувати зв'язні усні висловлювання монологічного та діалогічного характеру;
- застосовувати навички культури писемного мовлення;
- використовувати опановані початкові лінгвістичні знання, зокрема норм літературної вимови та правил українського правопису,
- аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіа продукти.

Також при укладанні програми було зроблено акцент на компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі, що передбачає реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання цього циклу.

Підібрані в програмі методи та прийоми роботи, теми творів та тексти ґрунтуються на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного, аксіологічного, діяльнісного, інтегративного підходів в освіті та цінностей українського народу в цілому.

У програмі визначено: очікувані результати, навчання учнів, зміст навчального предмета, види навчальної діяльності учні (рекомендовані та обов'язкові). Очікувані результати навчання учнів – це результати, яких потрібно досягти на певному етапі освітнього процесу. Вони співвідносяться з обов'язковими результатами навчання, визначеними Державним стандартом. Орієнтовна послідовність

досягнення очікуваних результатів навчання учнів забезпечується структуруванням змісту навчального предмета з використанням розділів, тем / тематик. Пропонований зміст окреслює рекомендований обсяг навчального матеріалу, що має бути опанований учнями за певний період навчання в процесі досягнення очікуваних результатів. Серед наведених у програмі видів навчальної діяльності учитель може обирати ті, які вважає найбільш актуальними й корисними, до того ж він може змінювати теми висловлень. Для зручності виокремлено види діяльності, які мають здійснюватися на традиційних уроках розвитку мовлення. Сформульовані в кожному розділі та підрозділі ціннісні орієнтири, не обмежуючи академічної свободи вчителя, мають на меті допомогти йому вибрати тематику творчих робіт і дидактичного матеріалу, урізноманітнити й структурувати навчальну діяльність, сформувати в учнів компетентності, необхідні для успішної самореалізації в суспільстві. Наведені переліки можна доповнювати та скорочувати.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне). Поточне та підсумкове оцінювання здійснюють відповідно до Модельної навчальної програми «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795) із застосуванням таких основних форм і способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової (зокрема шляхом виконання самостійних і контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами тощо);
- цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів досліджень, навчальних проєктів тощо).

У рамках академічної свободи педагогічні працівники здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

У навчальній програмі запропоновано кількість часу на вивчення кожного розділу, теми є орієнтовними, учитель може їх змінювати (у межах 140 годин).

У 6-их класах передбачено 140 навчальних годин на рік, тобто по 4 год. на тиждень. Окрім того, передбачено 2 резервні години, які вчитель може використати на власний розсуд. Педагог має право самостійно розподіляти навчальні години та планувати опрацювання програмового матеріалу

Основна частина

Очікувані результати навчання (уміння НУШ, компетентності)	К-ть годин	Зміст навчального матеріалу		К-ть годин
	Мовна змістова лінія 97 год.		Мовленнєва змістова лінія 43 год.	
ВСТУП				
Краса і багатство української мови				
Учень / учениця: уважно слухає монологічні / діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості текстів розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення, толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого у разі потреби грамотно перепитує співрозмовника для уточнення деталей характеризує почуте повідомлення з погляду основних правил спілкування, дотримується їх добирає стиль	1	Українська мова – милозвучна, мелодійна, співуча, дзвінка, барвиста.	Рекомендовані види робіт: • Міркування та відповіді на запитання за змістом висловлень відомих людей про значення мови в житті людини й суспільства. • Розповідь за запропонованою опорною схемою чи таблицею про багатство української мови. • Колективне «наповнення» запропонованого малюнка поетичним	1

мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними мовними нормами створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах розрізняє тексти різних стилів і типів дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування взаємодіє з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку Ціннісні орієнтири: • Усвідомлення естетичної цінності української мови, її багатства. • Необхідність вільного володіння державною мовою. • Повага до історії та культурного надбання українського народу, розуміння ментальності народу. • Усвідомлення цінності соціального спілкування. Прагнення етично взаємодіяти у віртуальному просторі.			Виконання проекту (публічний виступ про красу й багатство української мови з	
---	--	--	---	--

• Розпізнавання маніпулятивного спілкування та оцінювання його як небезпечного й небажаного. Необхідність протистояння маніпулятивним впливам. • Усвідомлення себе як невід'ємної частини природи. Потреба пізнавати світ.				
			Теоретичний матеріал. Мовлення та спілкування (повторення і поглиблення вивченого; практично): - види мовленнєвої діяльності; - загальне уявлення про ситуацію спілкування та її складники (адресат мовлення, адресант мовлення, тема й основна думка висловлення, мета й місце спілкування). • Типи мовлення	2
			Обов'язкові види роботи Складання та розігрування діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування, зокрема: -	1

			етикетного характеру (вітання, знайомство, пропозиція допомоги) з використанням формул мовленнєвого етикету; - щодо безпеки спілкування телефоном та в соціальних мережах; - телефонних розмов, що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам; - за коміксом чи малюнок	
ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО Синтаксис і пунктуація. Орфографія				
Учень / учениця: вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення формулює тему та основну думку тексту розрізняє тексти різних стилів і типів визначає актуальність і несуперечливість тексту (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб створює письмові тексти	4	Словосполучення і речення. Види речень за метою висловлювання та емоційним забарвленням. Головні і другорядні члени речення. Звертання, вставні слова (сполучення слів), однорідні члени речення. Складне речення. Пряма мова. Діалог.	Рекомендовані види робіт: Визначення головного і залежного слова у словосполученні, членів речення, однорідних членів речення, звертань, вставних слів (сполучень слів), простого і складного речення. Випишування	1

визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними, граматичними, пунктуаційними нормами виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (текст и, речення, словосполучення, слова; вирізняє окремі мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть Ціннісні орієнтири: Повага до прав і свобод людини. Розуміння особистістю своїх прав, свобод, обов'язків. Потреба дотримуватися високого рівня культури міжособистісних стосунків. Здатність перетворювальної діяльності з внесенням елементів краси в усі сфери життя людини. Усвідомлення краси природи як унікального явища та її значення в житті людини. Усвідомлення негативного впливу шкідливих звичок, залежності від соціальних мереж, комп'ютерних ігор тощо		Основні орфограми та пунктограми (за вибором учителя).	словосполучень. Добирання синонімічних словосполучень. Визначення пунктограм, обґрунтування вживання розділових знаків, записування правильно речень із вивченими пунктограмами. Визначення в словах орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з орфограмами. Виправлення орфографічних і пунктуаційних помилок. Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних з уживанням речень, різних за метою висловлювання та емоційним забарвленням	
			Теоретичний матеріал	1

			Стилi мовлення (повторення вивченого). Поняття про офіційно-діловий стиль; ділові папери. Обов'язковий вид робіт: Складання оголошення для розміщення на вебсайті (на шкільній дошці оголошень) про очікувану подію (екскурсію, поїздки до музею, відвідання театру та ін.). Рекомендовані види робіт: • Складання речень зі звертаннями, вставними словами (сполученнями слів), однорідними членами речення, складних речень, речень із прямою мовою. Складання простих речень указаної тематики з використанням поданих словосполучень.	1
--	--	--	--	---

			Поширення простих речень однорідними членами. Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією (з використанням указаних синтаксичних засобів та обґрунтуванням свого вибору). Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Добирання заголовка до тексту. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. Складання листа (наприклад, до осені, музики, міста) з використанням риторичних звертань та однорідних членів речення (письмово). Складання тексту листівки (електронного листа), що містить привітання з Днем учителя (днем народження, сімейним святом) із	
--	--	--	---	--

			використанням звертань, вставних слів (сполучень слів) та однорідних членів речення. Складання письмово діалогу-розпитування про заплановану подію (наприклад, канікули). Виразне читання вголос та обговорення текстів (уривків) різних стилів.	
--	--	--	--	--

ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ

Групи слів за походженням та вживанням.

Написання слів іншомовного походження. Фразеологізми

Учень / учениця: вказує на окремі особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з тексту для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань читає тексти різних	16	Лексикологія Групи слів за походженням: власне українські слова та слова іншомовного походження (запозичені). Словник іншомовних слів. Лексична помилка (тавтологія, калькування, росіянізми, вживання слів у невласливих значеннях тощо) (практично). Написання слів іншомовного походження: букви и, і;	Рекомендовані види робіт: Тлумачення лексичного значення слова. Добирання українських відповідників до слів іншомовного походження. Добирання відповідників до діалектних слів. Розпізнавання в тексті чи реченні (виписування з них) власне українських слів,	
---	-----------	--	---	--

функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання виокремлює в тексті мікротеми розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них розрізняє тексти різних стилів і типів використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні те переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання записує власні міркування або інформацію з інших джерел створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними лексичними, стилістичними нормами добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові і мовному оформленні власних висловлень коригує текст на основі проведеного аналізу аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти		правопис м'якого знака й апострофа; подвоєння букв. Активна і пасивна лексика української мови: застарілі слова (архаїзми й історизми), неологізми. Групи слів за вживанням: загальноновживані та стилістично забарвлені слова, діалектні, професійні слова й терміни, просторічні слова. Пароніми (практично). Фразеологія Поняття про фразеологізм, його лексичне значення. Фразеологізми в ролі членів речення. Фразеологічний словник. Джерела українських фразеологізмів. Прислів'я, приказки, крилаті вирази, афоризми як різновиди фразеологізмів.	архаїзмів та історизмів, діалектних слів, професійних слів і термінів. Обґрунтування вживання в певних стилях застарілих і діалектних слів, стилістично забарвлених слів. Розподіляння слів на лексичні групи та за орфограмами. Визначення в словах орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з вивченими орфограмами. Читання вголос слів іншомовного походження (із вивченими в цьому розділі орфограмами) з дотриманням орфоепічних норм. Укладання словника (назв старовинних речей, діалектних слів, популярних у шкільному житті неологізмів та ін.). Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних з уживанням слів. Лінгвістичне	
---	--	---	---	--

викладу текстові/медіа текстові джерела інформації виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (текст, речення, слово) вирізняє лексичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть порівнює тексти щодо наявності в них певних мовних засобів (застарілих, професійних слів, фразеологізмів тощо) творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами Ціннісні орієнтири: Збереження та примноження матеріального багатства українського народу. Почуття любові до свого рідного краю. Гордість за свій народ. Інтерес до професійної діяльності рідних, знайомих. Прагнення мати професію, успішно діяти. Відкритість до інновацій, готовність продукувати нові			міні дослідження (уживання слів у різних стилях, особливості діалектних слів тощо). Пояснення значення фразеологізмів (прислів'їв, приказок, крилатих висловів). Укладання словника фразеологізмів на позначення певних якостей, ознак чи явищ (або фразеологізмів, що містять певні слова). Лінгвістичний експеримент (заміна фразеологізмів словами). Добирання фразеологізмів (прислів'їв, приказок) певної тематики. Добирання фразеологічних синонімів й антонімів. Зіставлення фразеологізмів з ілюстраціями. З'ясування походження фразеологізмів. Визначення синтаксичної ролі фразеологізмів. Увідповіднення	
---	--	--	--	--

ідеї. Повага до людей, доброзичливість, вихованість. Цінність здорового способу життя. Здатність протистояти виявам несправедливості, жорстокості. Неприйняття агресії.			слів і фразеологізмів; частин прислів'їв. Робота зі словниками та іншими джерелами інформації. Обмін враженнями щодо здобутої в них інформації. Лінгвістичні ігри, вікторини. Теоретичний матеріал Текст, його основні ознаки, особливості будови тексту, використання мовних засобів зв'язку речень у тексті (повторення вивченого). Складний план прослуханого або прочитаного тексту. Будова елементарного роздуму. Рекомендовані види робіт: Аудіювання та читання текстів різних стилів, які містять застарілі, діалектні, професійні, стилістично забарвлені слова чи фразеологізми. Порівнювання текстів щодо наявності в них	1
--	--	--	--	----------

			слів іншомовного походження, застарілих, професійних слів, термінів, стилістично забарвлених слів, фразеологізмів. Складання речень і висловлень зі словами певної лексичної групи та фразеологізмами (з обґрунтуванням свого вибору) . Редагування речень і текстів, у яких допущено лексичні помилки (з коментуванням) . Складання діалогу в офіційно-діловому стилі з використанням стилістично забарвленої лексики. Створення висловлення з використанням професійних слів, неологізмів (наприклад, про професію батьків чи інших рідних; про свою майбутню професію (мрія); про тих, хто будує кораблі чи вирощує пшеницю). Складання усного	
--	--	--	--	--

			висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією, з використанням слів певної лексичної групи (наприклад, театральної лексики іншомовного походження). Складання розповіді про походження певного фразеологізму. Зіставлення наведеної в тексті інформації (наприклад, риси вдачі людини) з прислів'ями та приказками. Описування ситуації, у якій може бути доречним певний крилатий вислів. Складання мінірозповіді з використанням прислів'я чи приказки. Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Створення відеопам'яток щодо написання слів іншомовного походження. Укладання добірки віршів, пісень чи фрагментів із	
--	--	--	--	--

		мультфільмів (фільмів, відеокліпів, реклами), які містять діалектні слова (неологізми, архаїзми тощо). Проведення флешмобу «Фразеологізми в повсякденному житті» (фото чи відео). Виконання проєкту (наприклад, створення реклами фразеологізмів; відеоролику про нові слова). Обов’язкові види робіт: 1. Усний докладний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами роздуму. Редагування переказу. 2. Написання твору-роздуму про вчинки людей на основі власних спостережень і вражень у художньому стилі з використанням фразеологізмів (орієнтовні	4
--	--	--	---

			теми: «Чому треба берегти природу», «Який вчинок можна вважати героїчним»). Редагування твору-роздуму. 3. Аналіз письмового твору-роздуму	
СЛОВОТВІР. ОРФОГРАФІЯ				
Учень / учениця: передає з використання окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення вказує	11	Змінювання і творення слів. Похідні і непохідні слова. Твірне слово. • Основні способи	Обов'язкові види робіт: Розбір слова за будовою. Визначення способу творення	2

на конструктивні думки, критично і толерантно ставлячись до різних поглядів доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації читає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання співвідносить зміст сприйнятого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним і культурним контекстом характеризує порушені в тексті проблеми знаходить у тексті відому і нову інформацію поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них регулює власні емоції під час презентації повідомлення записує власні міркування або інформацію з інших джерел створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата,		словотворення: префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний (відкидання від твірного слова префіксів, суфіксів), складання основ (або слів), аббревіація (аббревіатури), перехід слів з однієї частини мови в іншу. Словотвірний ланцюжок. Словотвірний розбір слова. Зміни приголосних під час утворення слів: - прикметників та іменників за допомогою суфіксів -ськ-, -ств-; - іменників за допомогою суфікса -ин- від прикметників на -ський, -цький. Складні слова. Сполучні голосні [o], [e] в складних словах. Складноскорочені слова як різновид складних. Правопис складних слів разом і з дефісом. Написання слів з пів.	слова. Складання словотвірних ланцюжків. Словотвірний розбір слова. Розпізнавання, виписування, групування похідних і непохідних слів, форм слів, слів за способами творення, особливостями написання (разом чи з дефісом). Лінгвістичне мінідослідження (особливості похідних слів, різноманітність способів словотворення, зміни приголосних під час творення слів тощо). Утворення слів вивченими способами, зокрема складних слів за допомогою сполучного голосного й без нього. Утворення суфіксальним способом назв осіб за професією чи видом діяльності. Утворення прикметників від назв населених пунктів, річок, озер за допомогою суфікса -ськ-	
---	--	--	---	--

власний життєвий досвід складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними нормами виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (слова, форми слова, частини слова) вирізняє словотворчі та фонетичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть Ціннісні орієнтири: • Повага до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій. • Оцінювання позитивно вчинків і поведінки людей, які захищають свою країну, морально й матеріально підтримують інших, допомагають їм у біді. • Усвідомлення важливості різних професій та праці в житті суспільства. • Бережливе ставлення до природи. Усвідомлення взаємозв'язку власного здоров'я зі станом екології. • Готовність робити добрі справи, діяти правильно в ситуації вибору.			(дрогобицький, паризький та ін.). Утворення назв галузей господарства чи ремесел за допомогою суфікса -ств- (бджільництво, садівництво та ін.). Пояснення утворення і написання назв пам'яток архітектури чи природи (наприклад: Збаразький замок, Урицькі скелі). Заміна в реченнях назв (сполучень слів) аббревіатурами. Визначення в словах змін приголосних. Визначення в словах орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з вивченими орфограмами. Складання словникових диктантів для взаємоперевірки. Розгадування і складання ребусів, основою яких є малюнок – корінь слова.	
--	--	--	---	--

			Рекомендовані види робіт: Читання текстів зі складними словами та словами, у яких відбулася зміна звуків під час словотворення. Складання речень з однозвучними словами різних частин мови (наприклад: черговий (ім.) і черговий (прикм.)). Виписування складних слів з тексту та переказування тексту за цими словами. Створення допису до шкільного вебсайту про українських меценатів з використанням складних слів (наприклад: добродій, милосердя, життєпис, благодійність). Створення розповіді про віртуальну мандрівку Україною з використанням іменників, утворених від прикметників . Створення мультимедійної	
--	--	--	---	--

			презентації (мінісценарію мультфільму) про пригоди сучасних школярів у Запорізькій Січі (середньовічному Києві, казковій країні та ін.) з використанням прикметників із суфіксами - ськ -, -цьк -, -зьк - (наприклад: козацький, запорізький, молодецький та ін.). • Створення слайдів, (відеоролику) про мандрівку Україною з використанням підписів – іменників, утворених за допомогою суфікса -ин - (Полтавщина, Вінниччина та ін.), або власних назв зі зміною звуків (Збаразький замок та ін.). Написання мінітвору за початковим реченням «Люди різних професій не можуть обійтися одне без одного». Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною	
--	--	--	--	--

			життєвою ситуацією, з використанням складних слів. Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Виконання проєкту (наприклад, укладання словотвірного словника назв осіб чоловічої та жіночої статі за професією, посадою, званням, видом діяльності).	
МОРФОЛОГІЯ. ОРФОГРАФІЯ Частини мови (оглядово). Іменник як частина мови. Рід, число, відмінки та відміни іменників				
Учень / учениця: вибірково переказує зміст почутого повідомлення визначає основну мету почутого розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них розрізняє тексти різних стилів і типів переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи	13	Самостійні та службові частини мови, вигук (оглядово). Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники конкретні й абстрактні, загальні і власні, назви істот і неістот	Рекомендовані види робіт: Розпізнавання, виписування та групування іменників за певними ознаками (конкретних, абстрактних, збірних тощо). Визначення роду, числа, відмінка, відміни, групи іменників. Визначення в реченні	1

на мету, адресата, власний життєвий досвід складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними, граматичними нормами знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах висловлюється у захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом, зокрема навчанням, читацькою практикою демонструє здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (словосполучення, слова, форми слів) творчо використовує морфологічні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні		(повторення і поглиблення). Збірні іменники. Велика буква та лапки у власних назвах. Рід іменників (повторення). Іменники спільного роду. Незмінювані іменники. Рід незмінюваних іменників. Число іменників (повторення). Іменники, що мають форми тільки однини або тільки множини. Відмінки іменників (повторення). Поділ іменників на відміни та групи.	синтаксичної ролі іменника. Розбір іменника як частини мови. Лінгвістичне мінідослідження (наприклад, «Іменник означає не тільки предмет»). Створення «хмари слів» до певної групи іменників чи підтеми. Доповнення речень іменниками в правильній граматичній формі. Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних з уживанням іменників. Робота зі словником. Ігри зі словами (вікторини, конкурси) Теоретичний матеріал Будова опису приміщення. Рекомендовані види робіт: Аналізування, оцінювання, інтерпретація тексту. Читання тексту з власними назвами. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. Редагування речень, у	1 1
---	--	---	--	---------------------------------

нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір Ціннісні орієнтири: • Усвідомлення потреби в збереженні та примноженні духовного багатства українського народу. Повага до культурних цінностей. • Патріотизм, національна самосвідомість й ідентифікація. • Значущість інтеграції національних та загальнолюдських цінностей. • Прагнення миру та єдності народу. • Усвідомлення цінності власного життя і збереження здоров'я, прагнення бути фізично здоровою людиною.			яких допущено граматичні помилки. Складання речень з опорними словами та певного змісту. Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією (з використанням певних морфологічних засобів та обґрунтуванням свого вибору). Складання тексту з використанням топонімів. Проведення флешмобу «Я хочу побувати в...» (публікація в соцмережах фото місцевості та підпису до нього з власною назвою). Складання і розігрування діалогів з незмінюваними іменниками: «Виклик таксі» (таксі, метро, ательє, траса) , «У зоопарку» (поні, какаду, гризлі); «У магазині» (броколі, ескімо, авокадо). Складання допису до	
---	--	--	---	--

			вебсайту про подію із життя класу з використанням географічних назв чи прізвищ. Аналіз цього допису. Складання плейлиста чи добірки пісень, у текстах яких є власні назви (незмінювані іменники, іменники у кличному відмінку тощо). Складання алгоритму (наприклад, визначення відміни іменників чи роду незмінюваних іменників). Створення та розв'язування кроссенсів (за вивченим матеріалом). Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Обов'язкові види робіт: Письмовий вибіркового переказ художнього тексту, що містить опис приміщення. Редагування тексту переказу	1
МОРФОЛОГІЯ. ОРФОГРАФІЯ Відмінювання та правопис іменників				

Учень / учениця: добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування виокремлює в тексті мікротеми поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті людей, подій, ситуацій, явищ тощо складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними, граматичними нормами пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення визначає способи виправлення помилок у власному мовленні вирізняє морфологічні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть творчо використовує морфологічні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення,	14	Відмінювання іменників I відміни. Відмінювання іменників II відміни. Букви -а (-я), -у (-ю) в закінченнях родового відмінка однини іменників чоловічого роду II відміни. Відмінювання іменників III відміни. Відмінювання іменників IV відміни. Особливості написання іменників у кличному відмінку (узагальнення; практично). Відмінювання іменників, що мають форму тільки множини. Написання та відмінювання імен по батькові, прізвищ. Букви е, и, і в суфіксах: -ив(о), -ев(о); -ечок, -ечк-, -ичок, -ичк-; -інн(я), -енн(я), -инн(я), -ен(я). Написання не з іменниками. Правопис складних іменників (повторення і поглиблення).	Рекомендовані види робіт: Розпізнавання, виписування та групування іменників за певними ознаками. Визначення відмінка, відміни, групи іменників. Розбір іменника як частини мови. Розбір іменників за будовою. Утворення граматичних форм іменників. Утворення складних іменників. Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слова, записування правильно слів з вивченими орфограмами. Добирання прикладів іменників з тією самою орфограмою. •Складання словникових диктантів для взаємоперевірки. Лінгвістичне мінідослідження. Створення «хмари слів» до певної групи іменників чи підтеми. Доповнення речень іменниками в правильній	2
--	------------------	---	--	-----------------

обґрунтовуючи зроблений вибір урізнманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами Ціннісні орієнтири: • Повага до особистості. Почуття честі, гідності. • Розуміння явищ природи, знання народних прикмет. • Здатність до конструктивної взаємодії дітей між собою та з дорослими. • Готовність працювати над собою і своїми моральними якостями. • Усвідомлення себе членом колективу. • Усвідомлення своєї відповідальності за домашніх улюбленців.			граматичній формі. Розв’язання ситуаційних завдань, пов’язаних з уживанням іменників. Робота зі словником. Обов’язкові види робіт: Усний твір-опис приміщення на основі особистих вражень або за картиною в художньому стилі. Рекомендовані види робіт: Аналізування, оцінювання тексту. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. Редагування речень, у яких допущено граматичні помилки. Складання речень з опорними словами та певного змісту. Складання усного висловлення, пов’язаного з конкретною життєвою ситуацією (з використанням певних морфологічних засобів та обґрунтуванням свого вибору). Складання висловлень	1 1
---	--	--	---	-------------------

			з іменниками певної групи (наприклад, іменниками IV відміни лисеня, лелеченя, левеня; назвами міст у формі множини). Складання висловлення на основі інформації, поданої в різні способи (словесної, графічної тощо). Створення та розв'язування кроссенсів (за вивченим матеріалом). Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Виконання проєкту (наприклад, мініжурнал «Іменник»). Колективне вдосконалення написаного, виправлення помилок	
МОРФОЛОГІЯ. ОРФОГРАФІЯ Прикметник				
Учень / учениця: унаочнює та візуалізує почуте повідомлення, використовуючи різні засоби (малюнки, схеми, таблиці, комікси	14	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Групи	Рекомендовані види робіт: Розпізнавання, виписування та групування прикметників за	2

тощо) для відтворення змісту, структурування інформації аргументовано зіставляє почуте ізжиттєвим досвідом розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них розрізняє тексти різних стилів і типів проєктує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними, граматичними нормами добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил		прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні. Перехід прикметників з однієї групи в іншу. Ступені порівняння якісних прикметників (загальне значення, творення). Повні й короткі форми прикметників. Відмінювання прикметників. Прикметники твердої і м'якої груп. Творення прикметників; перехід прикметників в іменники (практично). Особливості творення присвійних прикметників. Букви е, о, и, і в прикметникових суфіксах -ев- (-єв-), -ов-, -ичн-, -ічн- (-їчн-). • Написання прикметників із суфіксами: -еньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-, -ськ-, -зьк-, -цьк-. Написання не з прикметниками. Написання н і nn у прикметниках. Написання складних прикметників разом і з дефісом. Написання прізвищ прикметникової форми.	певними ознаками. Обґрунтування належності прикметників до груп за значенням. Визначення в реченні синтаксичної ролі прикметника. Розбір прикметника як частини мови. Розбір прикметників за будовою. Визначення способу творення прикметників. Складання словникових диктантів з правопису прикметників. Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання, записування правильно слів з вивченими орфограмами. Лінгвістичне мінідослідження. Створення синонімічних рядів прикметників Творення прикметників різними способами, зокрема творення присвійних і складних прикметників. Творення	
--	--	---	---	--

аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу вирізняє морфологічні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір Ціннісні орієнтири: Почуття поваги до рідного краю, народу. Плекання українських національних цінностей. Збереження та примноження родинних цінностей, забезпечення єдності поколінь. Сформованість естетичних почуттів, уявлень і знань про прекрасне в житті та мистецтві. Почуття відповідальності, вимогливості до себе, дисциплінованості, старанності, наполегливості. Співпереживання, взаємоповага і взаємодопомога. Усвідомлення необхідності фінансової грамотності, важливості раціонального використання коштів			ступенів порівняння прикметників. Створення «хмари слівприкметників» на означення якогось іменника (пори року, куточка природи). Створення постерів, слайдів, відеороликів («Прикметникові наголоси», «н і нн у прикметниках»). Розв’язання ситуаційних завдань, пов’язаних з уживанням прикметників. Доповнення речень прикметниками в правильній граматичній формі. Робота зі словником. Ігри зі словами (вікторини, конкурси). Теоретичний матеріал Особливості будови опису природи. Сполучення в одному тексті різних типів мовлення (розповіді й опису). Рекомендовані види робіт:	2 1
---	--	--	--	-------------------

			Аналізування, інтерпретація тексту. Аудіювання текстів з прикметниками вищого і найвищого ступенів порівняння. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. Складання речень із прикметниками за картиною. Редагування речень, у яких допущено граматичні та лексичні помилки (з коментуванням і без).Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією (з використанням певних морфологічних засобів та обґрунтуванням свого вибору). Поширення речень прикметниками-епітетами. Написання творів-описів з використанням прикметників-епітетів (з обґрунтуванням свого вибору).	
--	--	--	--	--

			Складання лінгвістичного есе (наприклад, «Прикметник – творча частина мови», «Як з’явилося моє прізвище?»). Складання тексту реклами з використанням прикметників різних ступенів порівняння. Складання і розігрування діалогів з використанням прикметників певної тематичної групи («Кольорова Україна», «Мої улюблені книги»). Обмін думками на теми, пов’язані із ціннісними орієнтирами. •Виконання проекту (наприклад, створення мультимедійної презентації «Як розпоряджатися власними грошима» з використанням прикметників різних ступенів порівняння, складних і присвійних прикметників) Обов’язкові види робіт:	
--	--	--	---	--

			1. Докладний усний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами опису природи. 2. Докладний письмовий переказ тексту, що містить опис природи. Редагування тексту переказу. 3. Аналіз письмового переказу. 4. Написання твору-опису природи в художньому стилі на основі особистих вражень або за картиною на матеріалі відомих полотен українських пейзажистів. Редагування твору-опису.	4
МОРФОЛОГІЯ. ОРФОГРАФІЯ Числівник				
Учень / учениця: розпізнає наявні в почутому повідомленні факти й судження формулює тему та основну думку тексту створює текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка	12	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні і порядкові. Числівники прості, складні та складені. Розряди кількісних числівників: на означення	Рекомендовані види робіт: Розпізнавання, виписування та групування числівників за певними ознаками. Обґрунтування належності числівників до груп за	1

тощо) створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними, граматичними нормами створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил дискутує в онлайнсередовищі на знайомі теми порівнює позиції учасників дискусії толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні й різні думки учасників дискусії дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії вирізняє морфологічні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть Ціннісні орієнтири • Потреба дотримуватися свого слова, керуватися принципом єдності слова і діла.		цілих чисел, дробові, збірні. Неозначені числівники. Відмінювання числівників на означення цілих чисел. Відмінювання дробових числівників. Відмінювання збірних числівників. Відмінювання порядкових числівників Написання разом порядкових числівників із -сотий, -тисячний, -мільйонний, -мільярдний. М'який знак на кінці числівників і перед закінченням у непрямих відмінках. Узгодження кількісних числівників з іменниками. Правильне вживання числівників на позначення дат і часу	значенням та будовою. Визначення в реченні синтаксичної ролі числівника. Розбір числівника як частини мови. Відмінювання числівників (утворення відмінкових форм). Записування цифр у реченнях і текстах словами (числівниками). Вибір відмінкової форми числівника в реченні. Вибір форми іменника у сполученні із числівником. Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слова, записування правильно слів з вивченими орфограмами. Лінгвістичне мінідослідження. Виправлення помилок у написанні числівників (з коментуванням). Доповнення речень числівниками та іменниками в правильній граматичній формі. Добирання	
---	--	--	--	--

• Усвідомлення взаємозалежності людини та природи. Потреба в оздоровленні довкілля. • Усвідомлення необхідності фінансової грамотності, застосування математичних знань у реальному житті, уміння працювати із числовою інформацією. • Ощадливість, раціональне використання коштів, уміння планувати витрати. • Прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного розвитку			прислів'їв, приказок, фразеологізмів із числівниками. Створення постерів, слайдів, відеороликів («Відмінювання числівників», «Позначення часу», «Числівник + іменник»). Ігри зі словами, вікторини, конкурси Обов'язкові види робіт: Аудіювання повідомлення, яке містить багато числівників, у тому числі розпізнавання в ньому фактів і суджень Рекомендовані види робіт: Виразне читання вголос науково-популярного тексту та розкладу дзвінків (руху транспорту), у яких вжито числівники; обґрунтування ролі числівників у цих текстах. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. Складання речень із	1 2
---	--	--	--	-------------------

			числівниками (зокрема речень із використанням фразеологізмів, до складу яких входять числівники). Редагування речень, у яких допущено граматичні помилки (з коментуванням і без). Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. Проведення в онлайн-середовищі дискусії про фінансові заощадження з дотриманням засад академічної доброчесності. Створення тексту за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо). Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Створення інформаційного допису типу оголошення про	
--	--	--	--	--

			певну подію з використанням числівників на позначення дат і часу для розміщення в соцмережі. Редагування допису. Складання і розігрування діалогу з використанням числівників. Складання списку потрібних для родини на тиждень продуктів із зазначенням кількості та цін з додержанням правил узгодження числівників з іменниками. Розповідь «Мій родовід» із використанням дат народження членів родини. Пошук інформації та підготовка повідомлення щодо історії числівників. Випишування з підручник а історії речень із датами, а з підручника географії – речень із кількісними даними (чисельність населення, розміри території тощо) та заміна цифр	
--	--	--	--	--

			словами. Виконання проєкту (наприклад, створення мультимедійної презентації «Школа майбутнього» з елементами опису приміщення та використанням числівників для позначення кількості поверхів, класних кімнат, технічних засобів тощо).	
МОРФОЛОГІЯ. ОРФОГРАФІЯ Займенник				
Учень / учениця: вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутого повідомлення знаходить у тексті відому і нову інформацію висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті людей, подій, ситуацій, явищ тощо представляє текстову інформацію, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту записує власні міркування або інформацію з інших джерел створює	11	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, питальні, відносні, заперечні, означальні й неозначені. Особливості визначення розряду займенників його, її, їх (практично). Відмінювання займенників усіх розрядів. Приставний н у формах особових і вказівних займенників.	Рекомендовані види робіт: Розпізнавання, виписування та групування займенників за певними ознаками. Визначення в реченні синтаксичної ролі займенника. Розбір займенника як частини мови. Відмінювання займенників. Вибір форми займенника в реченні. Лінгвістичне мінідослідження (наприклад, «Чому Я – займенник?»). Перебудова	2

письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними, граматичними нормами знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (речення, слово, форми слова) вирізняє морфологічні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх сутьоформленні власних висловлень Ціннісні орієнтири: • Любов до свого народу, усвідомлення потреби в збереженні та примноженні духовного багатства народу. • Усвідомлення цінності людини, повага людської гідності. Повага до осіб, які гідно реалізують громадянські права та обов'язки. Розуміння своїх прав і обов'язків.		Типові помилки у вживанні займенників. Уживання займенника ви у ввічливому значенні для звертання до однієї особи. Написання разом і з дефісом неозначених займенників. Правопис заперечних займенників. Наголошування займенників мій, твій, свій, той, цей, весь у непрямих відмінках (практично). Використання займенників для зв'язку речень у тексті (практично).	речень (заміна питальних займенників відносними). Утворення заперечних і неозначених займенників. Добирання фразеологізмів (прислів'їв, приказок) із займенниками. Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слова, записування правильно слів з вивченими орфограмами. Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних із неправильним уживанням займенників. Ігри зі словами, вікторини, конкурси. Обв'язкові види робіт: 1. Написання твору розповідного характеру з елементами роздуму в художньому стилі з використанням займенників, що належать до різних розрядів. Редагування твору. 2. Аналіз	3
---	--	---	--	----------

• Потреба поводитися ввічливо, культурно, дотримуватись етикетних норм. • Усвідомлення необхідності дотримання правил безпечного спілкування, обміну інформацією в соціальних мережах. • Уміння відмовлятися від пропозицій, які загрожують життю і здоров'ю. • Розуміння явищ природи, знання народних прикмет.			письмового твору. 3. Написання есе світоглядного змісту (орієнтовні теми: «Право на повагу до гідності», «У чому полягає гідність людини», «Чому не можна принижувати людську гідність»). Редагування есе Рекомендовані види робіт: Аудіювання і читання мовчки текстів, що містять займенники; з'ясування ролі займенників у цих текстах. Аналізування, інтерпретація тексту. Складання запитань та відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. Складання речень із визначеними займенниками та певного змісту. Редагування речень, у яких допущено помилки у вживанні займенників (з коментуванням).	1
---	--	--	---	----------

			Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. Складання письмових мінівисловлень (реплік), які містять відмову від пропозиції, що загрожує життю або здоров'ю людини, з використанням заперечних займенників. Складання листівки на паперових або електронних носіях із запрошенням на урочисту подію (день відкриття школи, ювілей першої вчительки) з використанням займенників, що належать до різних розрядів. Складання висловлення з використанням займенників для зв'язку речень. Складання діалогів - розпитувань у сімейному колі на побутові теми з використанням питальних і відносних займенників	
--	--	--	---	--

			(наприклад: «Як минув день», «Як провести вихідний») . Складання діалогу з використанням займенника ви у ввічливому значенні та слів мовленнєвого етикету. Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. Передавання тексту графічно (схема, таблиця тощо) Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. •Виконання проєкту.	
ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 6 КЛАСІ				
Учень / учениця: формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутого повідомлення обґрунтовує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти почутого повідомлення використовує потрібні вербальні та	1	Лексикологія. Фразеологія. Словотвір та орфографія. Морфологія та орфографія.	Рекомендовані види робіт: Розпізнавання, виписування слів указаної лексичної групи, частини мови, граматичної форми, утворених певним способом тощо. Тлумачення лексичного значення вжитих у	1

невербальні засоби для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій знаходить у тексті відому і нову інформацію піддає сумніву інформацію з тексту на підставі розрізнення фактів і суджень про факти формулює тему та основну думку тексту записує власні міркування або інформацію з інших джерел створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (текст, речення, слово, форми слова) вирізняє мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть Ціннісні орієнтири: • Усвідомлення необхідності діяти відповідно до суспільних вимог і норм як соціальних цінностей.			реченнях (текстах) слів і фразеологізмів. Пояснення значення фразеологізмів (прислів'їв, приказок, крилатих висловів). Виділення у слові значущих частин. Визначення способу творення слова. Утворення слів вивченими способами. Визначення в словах змін приголосних. Відмінювання слів вивчених частин мови. Утворення граматичних форм слів вивчених частин мови. Доповнення речень словами в правильній граматичній формі. Визначення в реченні синтаксичної ролі слів певної частини мови. Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з вивченими орфограмами. Обов'язкові види робіт:	
---	--	--	--	--

• Толерантність як ознака високого духовного розвитку. • Уміння помічати красу навколишнього світу (рідного краю).			Аналіз та оцінювання прочитаного чи прослуханого тексту. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. Зіставлення прочитаного із зображеним на ілюстрації . Складання речень і висловлень зі словами певної лексичної групи та фразеологізмами (з обґрунтуванням свого вибору). Редагування речень, у яких допущено лексичні чи граматичні помилки (з коментуванням). Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Складання текстів указаної тематики та з використанням визначених слів.	2
---	--	--	--	-----------------